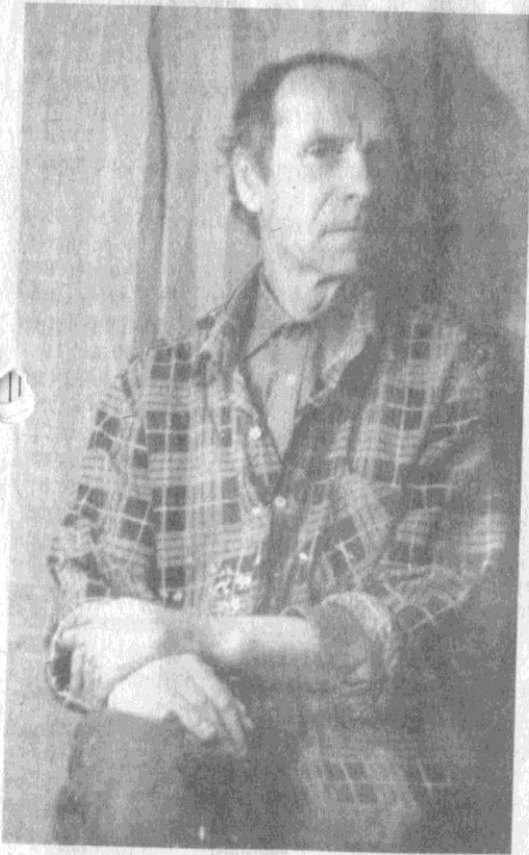

СКУЛЬПТОР ОЛЕГ ГРИГОРОВИЧ ПРОКОПЧУК

Мистецьку школу «бойчуків» 20–30 рр. минулого століття, очолювану українським художником Михайлом Бойчуком, знищену сталінським режимом, українське суспільство відкрило для себе наприкінці 80-их років, коли ми повернулися до вивчення власної національної історії. Мені пощастило прослухати ґрунтовну лекцію про М. Бойчука та його школу...

мріяли про оволодіння мистецькими вершинами. І ті мрії, з «країни дитинства», здійснилися: мабуть, сам Господь Бог направляв життєвий і мистецький шлях чистих помислами і шляхетних характерами юнаків...

Навчання в училищі перервала служба в армії, після демобілізації – закінчив його, збагнув: слід навчатися далі. Не вдалося вступити до Київського художнього інституту, став студентом Московського вищого художньо-промислового училища (знаменитої «Строгановки»). Навчався у відомих педагогів О. Кондратьєва, О. Бурганова. Бере участь у Всесоюзній та Всесоюзній виставках малих пластичних форм. Жадібно вбирає в мистецьких колах Москви суспільно-політичну, фахово-історичну інформацію, що тимчасово ринула на загал в 60-ті, часи так званої «хрущовської відлиги». Планує по навчанні повернутися в Україну. Та от лише куди саме? Вже закінчуючи Строгановку, влітку 1972-го випадково зустрів у гуртожитку училища сумських художників – В. Куца й В. Грицяя, що були в столиці на виставці; сумчани розповіли обдарованому випускникові про свій обласний центр, запросили на роботу до Сум, й Олег Григорович погодився. Отож, уже наприкінці 1972-го О. Прокопчук приступив до роботи в Сумських художньо-виробничих майстернях. Поруч із такими відомими майстрами скульптурного цеху як Я. Красножон, А. Івченко, Л. Чепен, Ф. Коровай – на жаль, на сьогодні вони всі відійшли від нас.

виконано меморіальні дошки Олександр Олесю та П. Ключині, створено погруддя Т. Шевченка, Д. Борзнянського, скульптурні портрети сумських поетів А. Гризуна й В. Скакуна журналіста І. Тарасенка, артистів Є. Серебрякової та І. Левенця, скульпторів Л. Чепена й І. Штанова, художників В. Єрмоленка, О. Єрмоленко, М. Юденкова, І. Шаповала, інших.

О. Прокопчук – визнаний майстер медальєрної пластики, про що свідчать серія медалей-портретів керівників партизанського руху на Сумщині, серія медалей «Ритми», медалі «О. Роден», «О. Грін», плакети «Різдво», «Зняття з хреста», рельєфна серія «Путь на Голгофу» тощо.

Це далеко не повний перелік робіт Олега Прокопчука – скульптора, що успішно заявляє про себе в різних техніках і стилях, від аскетичного кубізму до романтизованого реалізму й авангардизму. Та не лише різець, долото, зубило і стек підвладні талановитим рукам члена Спілки художників України з 1977-го року. Олег Григорович ще й майстер акварелі, що засвідчили дві його персональні виставки цих робіт (як скульптор, зауважимо, мав персональні виставки у Харкові та в Сумах, на виставці скульптурного портрета в Чугуєві на Харківщині здобув пам'ятну медаль І. Рєпіна). З доробку акварелей сам автор виділяє такі: серія «За мотивами Г. Мура», «Викрадення Європи» (три аркуші), «Сонячне сяйво», «Ранок», «Яблуна», «Яблуневий спас», «Міф», «Збережи Україну», «Спочинок»...

У акварельній творчості О. Прокопчу-

ку, до лікарів звернувся, коли недуга була вже задавненою. Одні лікарі похмуро відмовчувалися, інші, відвертіші, висловлювали досить похмурі прогнози, прозоро натякаючи: сучасна медицина тут безсила... Інший би запанікував, зламався. Але не Прокопчук з його вольовим, твердим характером. Звернувся до народних цілителів. Пам'ятаю, протягом багатьох тижнів «сидів» на воді й лише якомусь хитрому зіллі, лікувався самотужки, перчитавши стоси літератури з нетрадиційної медицини. І хвороба відступила, болячка зникла! Терапевти й хірурги не йняли віри очам, дивлячись на рентгенівські знімки: як це?! А Прокопчук невдовзі одружився з прекрасною дівчиною, за фахом – економістом, Валентиною (між іншим, як і його мама – білоруска за національністю; збіг чи закономірність – хто знає...), у них народилася дочка Ольга (бо як би ще назвав її Олег!), нині вже студентка агроуніверситету.

...Сидимо в такій знайомій мені вже десятки років студії Олега Григоровича, на стелажах – скульптурні портрети, на стінах – полотна, на столі застигли, мов чекаючи сигналу, різці і долота. А ще на столі кілька книг: письменники з Києва і Львова, друзі художника, надіслали йому свої щойно видрукувані твори з теплими автографами. Мені кортить дізнатися – та й читачеві, певно, також, відповідь на традиційне запитання: які ж творчі плани митця?

– Упродовж багатьох років, – говорить Олег Григорович – працюю над портретами...

чому гуртожитку, де я мешкав як журналіст-початківець. Там, в сусідній кімнаті, жив і скульптор Олег Прокопчук.

Навчаючись в університеті, я потрапив до експериментальної академгрупи: упродовж двох семестрів нам викладали історію українського мистецтва. Отож, наївно вважав, що в цій царині більш-менш знаюся. Та після знайомства з Прокопчуком... Не лише «бойчукістів» – геніального українця-емігранта Олександра Архипенка, засновника Петербурзької академії мистецтв, глухів'янина Антона Лосенка, братів Кричевських, Георгія Нарбута, ще десятки імен відкрив мені Олег Григорович. Звичайно, підкреслюючи: всі ці розмови – між нами, бо цього не вичитаеш в офіційній літературі. Бував я і в скульптурній студії О. Прокопчука, спостерігав за роботою митця: різець майстра впевнено і сумлінно творив образи, матеріал набирив потрібних рис, ставав «живим», вдихаючи натхнення в роботи скульптора.

...Олег Прокопчук, нині провідний скульптор Сум, полюбляє повторювати крилатий вислів Екзюпері: «Ми всі родом з дитинства», подумки повертаючись у село Васьківці на Хмельниччині. Сюди родина переїхала, коли Олегу виповнився майже рік. Народився ж він у Казахстані 1944 року. Справа в тім, що його батько Григорій Петрович (учитель, мав спеціальну художню освіту), фронтвик, лікувався в Талди, Курганської області після поранення; тут зустрів свою суджену, білоруську дівчину Женю, побралися; народився син, після одужання поїхали на батьківщину Григорія Прокопчука. Голод 47-го, пісні й колоритні образи односельців, народну стихію рідного села – все це увібрив у свою душу Олег. Між іншим, із своїм другом – однокласником Василем Зінкевичем, нині видатним українським співаком, лауреатом премії імені Т. Шевченка. Пізніше, закінчивши школу, обоє навчалися у Вижицькому училищі прикладного мистецтва (Буковина), удвох наймали квартиру (гуртожитку училище не мало); дві юні, творчо обдаровані особистості вдало доповнювали одне одного, взаємовпливали,

ду. Розповідає нині Олег Григорович. Мальовничі схили і заплави Псла, неповторна архітектура старої частини міста, а, головне, люди – щирі, красиві душею. Суми подарували мені багато друзів, багато відкриттів, і я назавжди прикипів серцем до міста над Пслом.

З перших же місяців творчості на Сумщині О. Прокопчук заявив про себе як про митця рідкісного таланту, провідним напрямом якого є скульптура, зокрема скульптурний портрет. На сьогодні Олег Григорович широко відомий роботами, що увічнюють подвиг нашого народу в роки Великої Вітчизняної війни. Це і пам'ят-

ники загиблим воїнам, що стоять у селах Могриця Сумського, Козацьке Конопського районів; пам'ятники героям Радянського Союзу, нашим землякам К. Гнідашу, С. Браташу, встановлені на їх батьківщині. Великою подією для Сум стало відкриття два роки тому пам'ятника тричі Герою Радянського Союзу Іванові Кожедубу, його автор теж Олег Прокопчук. До цього переліку додамо меморіальну дошку льотчиці К. Зеленко в Сумах, погруддя Героя Радянського Союзу О. Ройченка, скульптурний портрет легендарного С. Ковпака.

Олег Прокопчук тяжіє до зображення особистостей з небуденними, непересічними характерами, тому не могли не потрапити в поле його зацікавленень люди, близькі йому по духу – митці. Ним любовно на високому мистецькому рівні

позначені релігійно-філософськими ідеями, де головне – смислове наповнення твору. Композиційне вирішення в Прокопчука – не стільки носій жанру, скільки ознаки індивідуального стилю художника. Проте, як відзначає критика (і тут ми з нею згодні), скульптурні навички інколи позначаються й на акварелях, насамперед, в об'ємності, яку постійно підкреслює митець («Ранок», 1998).

Значне місце в акварелях Олега Григоровича займає і міфологічна тематика, яка, між іншим, набуває змісту сучасного. Для автора характерна історична

свідомість, що ґрунтується на історичній пам'яті. Джерелом образів О. Прокопчука стає не стільки об'єктивний світ, скільки міфопоетична символіка, зміст якої автор розгортає в подоланні простору й часу.

Навіть згаданий побіжний перелік творчого доробку О. Прокопчука не може не вражати. Хай не створюється в читача враження, що Олег Григорович днює і ночує у своїй скульптурній студії на Петропавлівській, 47. У нього багато захоплень,

занять. Він – затятий нумізмат, колекції монет художника Прокопчука заздрять історики; колекціонує і значки, і картини – переважно полотна сумчан. О. Прокопчук – ще й викладач, навчач майбутніх художників, учителів у Сумському педагогічному університеті та в Сумському вищому училищі мистецтв і культури імені Д. Борнисянського (згадую оті імпрізовізовані його лекції в робітничому гуртожитку, мимоволі радію за його студентів: є чого навчити їх магістрові О. Прокопчуку, є що передати). На творчий процес Олега Прокопчука впливали і зовнішні чинники – життя є життя. Візьму на себе сміливість розповісти про невеселий момент із біографії скульптора «гуртожицького» періоду.

О. Прокопчук «схопив» виразку шлун-

і. Шевченка. Бона вже складає близько десятка робіт, але ця тема невичерпна, і, головне, приваблива. Читаючи, перечитуючи «Кобзаря», відчуваю спалах творчої енергії; відтак і бажання ще й ще звертатися до образу нашого Пророка...

– А ще, – помовчавши, продовжує

скульптор, – відчуваю внутрішній борг перед пам'яттю видатного поета, сумчанина Миколи Данька. Він був другом сумських художників, багатьом допоміг у національному самовизначенні, ми всі вчилися в нього любити Україну і свій народ. Отож, мрію створити скульптурний портрет Данька, хочу зобразити його таким, яким знав: ніжним і несхитним, мужнім і ліричним.

Олег Григорович автоматично бере в правцю різця, та я сам розумію: наша розмова затяглася. Він проведе мене нагору, до виходу, щільно причинить двері, опиниться сам на сам із матеріалом, з якого поступово витворюватиме новий образ.

Григорій ХВОСТЕНКО,